

ORIENTALIS ECCLESIAE DECUS

*OKRUŽNÍ LIST SVATÉHO OTCE
z Boží Prozřetelnosti*

PAPEŽE PIA XII.

Ctihodným bratřím patriarchům, primasům, arcibiskupům, biskupům
a jiným místním ordinářům žijícím v pokoji a společenství
s Apoštolskou stolicí.

O SVATÉM CYRILU, PATRIARCHOVI ALEXANDRIJSKÉM,
K TISÍCÍMU PĚTISTÉMU VÝROČÍ JEHO PŘEBLAŽENÉHO
ZESNUTÍ.

PAPEŽ PIUS XII.

Ctihodní bratři, pozdrav a apoštolské požehnání!

Církev vždy zahrnovala největší chválou sv. Cyrila, patriarchu alexandrijského, ozdobu Východní Církve a přeslavného obhájce panenské Bohorodice. Chceme dnes, když se naplňuje patnácté století od doby, kdy zaměnil toto pozemské vyhnanství za nebeskou vlast, stručným listem obnoviti tyto chvály. Již náš Předchůdce, sv. Celestýn I., jej nazývá „dobrým obráncem katolické víry“, ¹⁾ „knězem velmi osvědčeným“, ²⁾ „mužem apoštolským“; ³⁾ všeobecný pak sněm chalcedonský, nejen že bere na pomoc jeho nauku k rozpoznání a odražení nových bludů, nýbrž neváhá ji dokonce srovnávat s moudrostí sv. Lva Velikého; ⁴⁾ a tento (sv. Lev Veliký) zase sám proto chválí a doporučuje spisy tak velikého Učitele, že naprosto souhlasí s vírou svatých Otců. ⁵⁾ Nemenší úctu prokazoval vážnosti sv. Cyrila pátý sněm obecný, shromážděný v Cařihradě ⁶⁾, a po mnohých letech, když se projednával spor o dvojí vůli v Kristu, bylo jeho mínění opět po zásluze a šťastně obhájeno, jak na první synodě Lateránské ⁷⁾, tak na šestém všeobecném koncilu, proti monotheletickému bludu, jímž, jak někteří neprávem obviňovali, prý bylo nakaženo. Byl totiž dle svědectví Našeho svatého Předchůdce Agathona „obráncem pravdy“ ⁸⁾ a „nejvytrvalejším obráncem pravověří“ ⁹⁾.

Považujeme tedy za velmi vhodné, když krátkým listem postavíme před zraky všech jeho zcela bezúhonný život, víru a ctnost, především pak před oči těch, kteří, jsouce z Východní Církve, plným právem se chlubí tímto světlem křesťanské moudrosti a přeborníkem apoštolské statečnosti. Narodiv se z rodiny počestné, a byv roku 412, jak se dochovalo, povýšen na stolec alexandrijský, bojoval ostražitě i neohroženě nejprve proti noviatům a jiným kazitelům a nenávisníkům pravé víry, jak slovem, tak spisy a výnosy. Později pak, když se rozlézala východními kraji bezbožná herese Nestoriova, zase ihned – jelikož byl bdělým pastýřem – rozmáhající se bludy odhalil a s veškerým úsilím je odvrátil od stádce sobě svěřeného, a byl v té bouři, nejvíce však na sněmu slaveném v Efesu, neporaženým ochráncem a nejmoudřejším učitelem božského mateřství Marie Panny, hypostatické unie v Kristu a prvenství římského papeže. Ale ježto právě Náš bezprostřední Předchůdce, blahé paměti Pius XI., když se slavilo v r. 1931 patnáctisté výročí tohoto ekumenického sněmu, zcela jasně popsal a vysvětlil vůdčí úlohu svatého Cyrila a v tomto velmi závažném sporu vydáním okružního listu „Lux veritatis“, považujeme nové podobné rozepisování se o té věci za zbytečné.

Cyril však se nespokojil jen rázným bojem proti vznikajícím heresím a statečnou a svědomitou obranou neporušenosti katolické víry a usilovným jejím objasňováním, snažil se také dle svých sil znova a znova, aby přivedl zbloudilé bratry k správné cestě a k pravdě. Když totiž biskupové provincie antiošské ještě neuznávali autoritu sněmu Efeského, byl on hbitým původcem toho, že tito se dali po dlouhých svízelných jednáních konečně přece jen pohnouti k plnému souhlasu. Když pak se mu s Boží pomocí podařili zjednati takový přešťastný pokoj a jej proti licoměrníkům a rušitelům ubrániti a pečlivě zajistiti, jsa zralý pro věčnou odměnu a slávu, odešel roku 444 k nebešťanům, jsa oplakávám všemi dobrými lidmi.

Věřící křesťané východního obřadu nejen že jej zařazují do počtu „ekumenických Otců“, nýbrž uctívají jej též nejvroucnějším velebením ve svých liturgických modlitbách. „Plameny Svatého Ducha jsa v mysli osvěcen oslavou – tak pějící Řekové v Menejích, jež se konávají v 9. den měsíce června – vydal jsi své výroky jako zářící slunce vydává své paprsky; svá dogmata jsi vyslal do všech končin země a věřících, osvěcuje všechna shromáždění, ó přeblažený a božský, pronásledující temnoty heresí silou a mocí toho, jenž z Panny narozen zazářil.“ A docela plným právem se radují synové Východní Církve z tohoto přesvatého Otce

jakožto ze své domácí a vynikající slávy. Vyzařují v něm totiž mimořádným způsobem ony tři dary ducha, které tolik proslavily také ostatní Otce Východu: vynikající totiž svatost života, v níž se stkví jmenovitě horoucí zbožnost k veliké Rodičce Boží; dále nauka veskrze podivuhodná, pro kterou jej posvátná kongregace obřadů dekretem ze dne 28. července roku 1882 prohlásila za Učitele celé Církve; posléze činná a usilovná péče, již vítězně odrazil útoky heretiků a katolickou víru hlásal, obhájil a neúnavně kam jen mohl rozšířil.

Ale, jako se velice radujeme, že všechny východní křesťanské národy vzdávají svatému Cyrilu zaslouženou úctu, přece neméně želíme, že se všichni nesešli v onu přežádoucí jednotu, kterou on sám tak mocně si zamiloval a povznesl; a litujeme, že je tomu tak ještě v dnešní době, kdy je nutno, aby se všichni křesťané shromáždili v jednotě smýšlení a činnosti v jednu Církev Ježíše Krista, aby proti bezbožným snahám denně víc a více se vzímající bojoval společný, pevně spjatý, svorný, nepohnutý šik.

Aby však se to stalo skutkem, je právě třeba, aby všichni, jdouce ve stopách sv. Cyrila, dosáhli oné vnitřní svornosti, která musí být svázána oním trojím způsobem, kterým Ježíš Kristus, Zakladatel Církve, jakoby nebeským a nezlomným poutem, jím samým ustanoveným, chtěl svou Církev dáti dohromady a držeti pohromadě, totiž jednou katolickou věrou, jednou láskou k Bohu a k všem a posléze jednou poslušností a zákonitou poddaností hierarchii dané od samého Božského Spasitele. Tato tři pouta, jak dobře víte, ctihodní bratři, jsou tak potřebná, že kdyby kterékoli z nich chybělo, nemohli bychom si pravou jednotu a svornost v Církvi Kristově ani představit.

I.

Nuže tedy, přejeme si, aby alexandrijský patriarcha, jako byl ve svém bouřlivém věku ve snaživém usilování a statečném udržení této opravdové svornosti všem učitelem a přeslavným příkladem, aby jím byl i nyní zase. A tak především, abychom pojednali o jednotě křesťanské víry, není nikoho, kdo by neznal jeho neochvějnou odhodlanost k její naprosto houževnaté ochraně: *„Ježto je nám milá pravda i dogmata pravdy - tak ubezpečuje – nebudeme jich (heretiků) následovati, nýbrž jdouce ve stopách víry svatých Otců, budeme poklad Božího Zjevení chrániti proti všem bludům“*¹¹⁾. A bojuje tento boj až do své smrti, byl hotov snášeti i věci nejtrpčí. *„Je mým největším přáním – tak píše – pracovati, žíti a umřítí pro víru, která je v Kristu“*¹²⁾. *A tak mnou nepohne ani žádná křivda, ani potupa, ani pohany... jen víra ať zůstane neporušená a bez úhony“*¹³⁾. Prahna duchem statečným a ušlechtilým po palmě mučednické, řekl tato velkomyslná slova: *„Rozhodl jsem se podstoupiti pro víru Kristovu kteroukoliv práci, snášeti jakékoliv útrapy, také ony, které bývají považovány za nejtěžší muka, dokud konečně nepřinesu v oběť smrt, která pro mne bude příjemná, že byla podstoupena z tohoto důvodu.“*¹⁴⁾ *„Neboť budeme-li se strachovati hlásati pravdu pro slávu Boží, abychom se totiž nedostali do nějaké nepřijemnosti, s jakou tváří budeme před lidem vychvalovati zápasy a vítězství svatých mučedníků?“*¹⁵⁾.

Když pak v egyptských klášteřích byly konány četné a velmi prudké rozpravy o nové heresi Nestoriově, varuje jako přebdělý pastýř mnichy před zrádným nebezpečím této nauky, ne aby rozdmýchal půtky a slovní potyčky, *„nýbrž abyste jednou – tak jim píše – až se na vás oboří, postavíte pravdu proti jejich jalovým naukám, jednak sami unikly zhoubě z bludu pocházející, jednak druhé, jako by to bratři byli, vhodnými důvody k tomu přivedli, aby víru, kdysi svatými apoštoly církvím hlásanou jako perlu do jejich duší vloženou trvale uchovali.“*

¹⁶⁾ A nadmíru skvěle upozorňuje – jak snadno poznají všichni, kteří si přečtou listy napsané jím k sporu Antiošských – že takováto křesťanská víra, již máme vší silou zachovávat a chránit, nám byla podána Písmem svatým a naukou svatých Otců, ¹⁷⁾ a rovněž že je jasně a zákonitě k věření předkládána živým a neomylným učitelským úřadem Církve. Když totiž biskupové provincie antiošské se domnívali, že k obnovení a zachování míru postačí pouze podržení víru nicejskou, tu žádal sv. Cyril, vyznáváje sám také pevně vyznání víry nicejské, od svých spolubiskupů k upevnění jednoty také ještě odsouzení a zavržení herese Nestoriovy. Věděl totiž velmi dobře, že nestačí přijímati s ochotnou myslí staré výroky učitelského úřadu církevního, nýbrž že je také třeba s pokorou a věrou přijati všechno to, co nám čas od času Církev z moci své nejvyšší autority věřiti uloží. A ani pod záminkou, že dojde k obnově svornosti nelze přehlížeti ani jediné dogma; neboť, jak napomíná alexandrijský patriarcha: „*Jest sice nejvyšším a hlavním dobrem toužiti po míru... avšak kvůli tomu nesmí se opovrhovati ctností oddanosti v Kristu.*“ ¹⁸⁾ Pročež nevede k přežádoucímu návratu zbloudilých synů k pravé a správné jednotě v Kristu ona cesta a onen způsob, který by zdůrazňoval pouze ony naukové články, které souhlasně přijímají buď všechny, nebo aspoň převážnou většinou křesťanské společnosti; nýbrž spíše onen způsob, který za základ svornosti a svobody křesťanů klade všechny a celé pravdy Bohem zjevené.

Necht' je svatý Cyril Alexandrijský pro takovouto odhodlanou statečnost zachovávání a osvědčování neporušenosti víry všem příkladem. Sám totiž, sotvaže odhalil Nestoriův blud hned jej listy vyvrátil, odebral se k římskému papeži a v jeho zastoupení na Efeském sněmu zkontroloval a zavrhl šířící se heresi svou podivuhodnou naukou a nebojácným nadšením, a to tak, že všichni Otcové sněmu, po veřejném přečtení Cyrilova listu, jenž se nazývá dogmatickým, slavnostním prohlášením potvrdili, že naprosto souhlasí s pravou věrou. A k tomu ještě pro tuto svou apoštolskou neohroženost neprávem zbaven svého biskupského úřadu, s veselou a nezdolnou myslí snesl i křivdy bratří, odsouzení na nezákonném sněmíčku, žalářování i mnohé trampoty. Rovněž se nerozpakoval u vědomí svého svatého úřadu otevřeně odporovati nejen biskupům, zbloudivším ze správné cesty pravdy a svornosti, nýbrž i samému císaři. A také, jak všichni vědí, vypracoval takřka nespočetné spisy k podpoře a k obraně křesťanské víry, z nichž vysvítá záře jeho převýborné moudrosti, nebojácná vytrvalost jeho duše a horlivost jeho pastýřské starostlivosti.

II.

Jest ovšem potřeba, by ku svazku víry přistoupila láska, kterou bychom všichni navzájem byli spojeni s Kristem; a která by jsouc zažehnuta a rozdmychována Božím Duchem, nezlomným poutem pojila navzájem údy mystického Těla Spasitelova. Tato pak láska neodmítá obejmouti ani lidi zbloudilé a cestou zklamané; což lze zajisté příkladně pozorovati v podivuhodném jednání svatého Cyrila. Neboť třebaže statečně bojoval proti heresi Nestoriově, přece otevřeně ubezpečuje v zanícení, jsa puzen láskou, že nepřipustí, aby někdo projevoval Nestoriovi lásku ohnivější než on a přiznává, že Nestoria miluje. ¹⁹⁾ A to plným právem. S těmi totiž, kteří sešli ze správné cesty, má se nakládat jako s churavými bratry. V této věci prospěje uvážiti tuto velmi obezřetnou radu Alexandrijského patriarchy: „*Věc totiž – tak napomíná – vyžaduje veliké umírněnosti.*“ ²⁰⁾ „*Neboť tvrdá střetnutí často mnohé lidi dohánějí k drzosti; a lépe jest spíše laskavě snášeti odporující, než jim působiti ostrím práva těžkosti. Neboť jako kdyby jejich tělo churavělo, by bylo třeba jenom rukou je ošetřovati; tak jest nutno také strádající duši pomáhati s jakousi rozvahou používané na způsob léků. Tak totiž i oni přejdou krok za krokem k zdravému duchovnímu postoji.*“ ²¹⁾ A všude připojuje tato slova: „*Napodobili jsme rozvážný postup zkušených lékařů; ti totiž choroby a rány na lidském těle vznikající neléčí ihned bolestným ohněm a železem, nýbrž natírajíce nejprve rány mírnějšími léky, vyčkávají čas příhodný k vypalování a řezání.*“ ²²⁾

Jakým byl prodchnut milosrdenstvím a dobrotou vůči bloudícím, nepokrytě přiznává, že „*sice velmi usiluje o mír, ale že je však daleko vzdálen sporů a hádek; konečně, že si vřele přeje všechny milovati a od všech zase navzájem být milován.*“²³⁾

Tato ochota sv. Učitele k dosažení svornosti zazářila nejvíce když, zmírniv původní přísnost, usilovně a horlivě se snažil zjednatí smír s biskupy provincie antiošské. V jednání s jejich vyslancem píše mezi jiným tato slova: „Snad se obával, že bude musít podstoupit nemalé boje, aby nás přesvědčil o tom, že je třeba, aby se Církve spojily ve svornosti a míru, aby přestal výsměch jinověrců a aby byl zlomen hrot ďábelské nepravosti. Ve skutečnosti však zjistil takovou naši ochotu, že nepodstoupil naprosto žádnou námahu. Jsme totiž pamětlivi našeho Spasitele, když řekl: „*Pokoj svůj dávám vám, pokoj svůj zůstavuji vám.*“²⁴⁾ Když pak uzavření tohoto pokoje bylo na překážku dvanácti Kapitol, složených sv. Cyrilem na synodě Alexandrijské – kteréžto Kapitoly od antiošských odmítány jako jinověrné (heterodoxní), poněvadž mluvily o „fysické jednotě“ v Kristu – dobrotivý Patriarcha, třebaš tyto nezakazoval ani nezavrhoval, ježto obsahovaly pravověrnou (ortodoxní) nauku, přece ve více listech svých tak své smýšlení vyjádřil, že bylo vyloučeno i sebemenší zdání bludu a cesta k svornosti se stala schůdnější. Tak vyšel vstříc biskupům, „ne již jako svým odpůrcům, nýbrž jako svým bratřím.“²⁵⁾ Neboť jak sám napsal, „*pro mír v Církvi a aby tyto se pro různost mínění nerozdělovaly, nejsou neúčinné ústupky.*“²⁶⁾ A tak šťastným výsledkem bylo, že láska sv. Cyrila sbírala nejžádoucnější hojné ovoce míru. Když pak konečně už mohl spatřiti ten běloskvoucí mír a obejmouti v bratrské lásce biskupy antiošské provincie, odsuzující Nestoriovu heresi, zvolal naplněn nebeskou radostí: „*Radujte se nebesa a jásej země! Neboť byla stržena zeď stojící mezi nimi a co působilo zármutek se utišilo, a jakákoliv nesvornost byla odstraněna, když Kristus, Spasitel nás všech, udělil mír svým Církvím.*“²⁷⁾

A právě tak jako v oné dávné době, tak i v přítomném čase, ctihodní bratři, k úspěšné podpoře usmíření rozkolných synů s jedinou Církví Kristovou, o něž usilují všichni dobří lidé, ryzí a účinná benevolence přispěje z vnukání a s pomocí Boží nejmocněji. Neboť uskutečnění benevolence posílí a rozšíří vzájemné poznání, o jehož dosažení a zdokonalení Naši Předchůdcové tolik usilovali různými podniky a jmenovitě Papežským ústavem, založeným v tomto svatém městě k podpoře hlubšího studia východních věcí. Rovněž je třeba s náležitou úctou zachovávat vše to, co bylo východním národům odevzdáno od předků jako svérázné dědictví; stejně i to, co se týče svatých liturgií a hierarchických svěcení a rovněž také to, co patří k ostatním projevům křesťanského života, jen když se zcela shodují s pravou náboženskou věrou a se správnými směrnicemi mravními. Neboť je nutno, aby všichni jednotliví národové východního obřadu ve všech věcech, jež souvisejí s jejich dějinami, s jejich duchem a svérázem měli zákonnou svobodu, která se však nesmí odchylovat od pravé a celistvé nauky Ježíše Krista. To necht' vědí a na zřeteli mají jak ti, kteří se narodili v lůně Katolické Církve, tak ti, kteří se dávají unášeti tužbou a přáním, aby jí dosáhli. Necht' také tito všichni vědí a mají za jisté, že nebudou nikdy nuceni, aby zaměnili vlastní řádné obřady a od pradávna přijaté zvyklosti za latinské obřady a zvyklosti; vždyť všechny tyto věci, hodné rovné úcty a rovné oslavy ověnčují společnou matku Církve jakoby královskou nádherou. Ba dokonce takováto rozličnost obřadů a zřízení naprosto nepřekáží pravé a opravdové jednotě, když uchovává a chrání to, co je každému starobylé a drahé. Hlavně pak v dnešní době, v níž válečné sváry a nepřátelství takřka na celém světě lidi rozdělily a odcizily, je žádoucí, aby všichni, puzeni křesťanskou láskou, byli opět a opět vybízeni, aby ze všech sil podporovali jednotu všech v Kristu a skrze Krista.

III.

Avšak dílo víry a lásky bylo by zcela neúplné a pro posílení jednoty v Ježíši Kristu nepůsobivé, neopíralo-li by se o neochvějnou skálu, na níž jest božsky založena Církev: totiž o nejvyšší moc Petrovu a jeho nástupců. To ostatně velmi skvěle potvrzuje i způsob jednání alexandrijského patriarchy v tomto velmi vážném sporu. Vždyť byl jak při potírání Nestoriovy herese, tak při sjednávání jednoty s biskupy provincie antiošské velmi pevně a stále spojen s touto Apoštolskou stolicí. Když totiž přebdělý Pastýř poznal, že se Nestoriovy bludy šíří a všude postupují znamenajíce den ode dne větší nebezpečí pro pravou víru, poslal Našemu Předchůdci, sv. Caelestinu I., list, v němž mezi jiným píše: „Poněvadž Bůh od nás žádá v těchto věcech bdělost a dávný zvyk Církve doporučuje, aby takovéto věci byly sděleny Tvoji Svatosti, píši zřejmě dohnán nutností.“²⁸⁾ Nato římský velekněz odpovídá, že Cyrila „jakoby svým listem přítomného“ objímá, poněvadž bylo zjevno, „že smýšlí jednotejně o Pánu.“²⁹⁾ Proto nejvyšší velekněz pověřil tohoto tak pravověrného Učitele autoritou Apoštolské stolice, aby se staral o provádění rozhodnutí, jež byla již na synodě Římské učiněna proti Nestoriovovi. A jistě jest všem známo, ctihodní bratři, že alexandrijský patriarcha na Efeském sněmu právoplatně zastupoval římského papeže, když přece tento, vyslav též vlastní vyslanec, těmto velmi doporučil, aby podporovali práci a autoritu sv. Cyrila. On tedy předsedal jménem římského biskupa tomuto sněmu a první ze všech podepsal jeho akta. A svornost mezi Apoštolskou a Alexandrijskou stolicí byla všem tak zřejmá a tak skvělá, že když byl v druhém sněmovním sezení veřejně předčítán list sv. Caelestina, zvolali Otcové hlasitě: „To je správný posudek. Novému Pavlu Caelestinu, novému Pavlu Cyrilovi, Caelestinovi, strážci víry, Caelestinovi jednomyslnému se sněmem, Caelestinovi celý sněm vzdává díky. Jeden Caelestin, jeden Cyril, jedna víra sněmu, jedna víra na celém světě.“³⁰⁾ Není tedy divu, když Cyril krátce nato napsal: „O správnosti mé víry vydala svědectví celá Římská Církev i celý posvátný sněm, shromážděný takřka z veškerého světa.“³¹⁾

Mimo to však je patrné totéž naprosto stálé spojení sv. Cyrila s Apoštolskou stolicí, sledujeme-li jeho činnost směřující jeho činnost směřující k uzavření a upevnění míru s biskupy provincie antiošské. Když totiž Náš Předchůdce, sv. Caelestin, schválil a potvrdil vše, co alexandrijský velekněz na efeském sněmu provedl, nicméně uznal za správné vyjmouti rozsudek exkomunikace, který vynesl předseda sněmu zároveň s ostatními Otcí proti antiošským. „*O těchto pak, píše římský papež, kteří – zdá se – smýšleli stejně zbožně jako Nestorius... ačkoliv se v aktech uvádí Váš výrok proti nim, nicméně i my rozhodujeme, co se zdá být vhodné. V takových záležitostech je třeba přihlídnouti k mnoha věcem, které Apoštolská stolice vždy uvážila... Chceme, aby si Vaše bratrství promluvalo listy s antiošským, dává-li naděje na polepšení. Jest důvěřovati v Boží milosrdenství, že se všichni vrátí na cestu pravdy.*“³²⁾ Této směrnice, vydané Apoštolskou stolicí, sv. Cyril jsa poslušen, počal jednat s biskupy antiošské provincie o obnovení míru a shody. Když pak mezitím po smrti sv. Caelestina o jeho nástupci Xystu III. někteří roztrušovali, že těžko nesl, že Nestorius byl zbaven svého biskupského úřadu, odmítl alexandrijský patriarcha takovéto hlasy těmito slovy: „*Vždyť (Xystus) psal posvátnému sněmu souhlasně, a potvrdil všechny jeho počiny, a je s námi stejného smýšlení.*“³³⁾

Z toho všeho je jasně patrné, že sv. Cyril byl s touto Apoštolskou Stolicí naprosto stejného smýšlení, a že také naši Předchůdcové pokládali jeho činy jako za vlastní, a že jej oslavovali zaslouženými chválami. Tam sv. Caelestin nehledě k tomu, že mu podal nesčetné důkazy důvěry a vděčného smýšlení, napsal mu mezi jiným: „Blahopřejeme Tvoji Svatosti k takové bdělosti, že jsi již překonal příklady Svých předchůdců, kteří sami též vždy byli obránci ortodoxního dogmatu. Odkryl jsi všechny nástrahy úskočného kázání. Je to velký triumf naší víry tak zastávati statečně vlastní učení, jako opačný názor svědectvími Písma sv.

vyvrátiti.“³⁴⁾ A když jeho Nástupce ve velekněžství, sv. Xystus III., dostal od alexandrijského velekněze zprávu o zjednání míru a smíření, napsal mu plesaje toto: „*Hle, Svatost Tvá Svými listy oznámila nám, kteří jsme byli plni starosti, ježto nechceme nikoho nechat zahynouti, že tělo Církve jest zase sjednoceno a spojeno. Ježto se vazby vracejí do svých údů, nevidíme již nikoho stát venku, neboť jedna víra svědčí, že všichni jsou usazeni uvnitř... Veškero bratrstvo se schází u svatého apoštola Petra: hle posluchárna přiměřená posluchačům, vhodná pro to, co má být slyšeno... Vrátili se k nám bratři, k nám pravím, kteří zahánějíce nemoc společným úsilím, obstarali jsme zdraví duší... Jásej bratře nejmilejší, a shromáždiv k nám bratry, jásej jako vítěz. Hledala Církev ty, které dostala. Neboť nechceme-li, aby zahynul kdo z maličkých, čím víc se musíme radovati ze zdraví spravedlivých?*“³⁵⁾ Těmito pak slovy Našeho Předchůdce potěšen zesnul alexandrijský biskup nezdolný obránce ortodoxní víry v pokoji Kristově.

My pak, ctihodní bratři, oslavující patnáctistoletou památku těchto narozenin, nepřejeme si ničeho jiného toužebněji, než aby všichni, kteří se hlásí ke jménu křesťanů, čím dál tím více podporovali šťastný návrat rozkolných východních bratří k Nám a k jediné Církvi Ježíše Krista. Všichni ať mají jednu neporušenou víru; jednu lásku, která zároveň všechny sdružuje v mystickém Těle Ježíše Krista; jednu konečně horlivou a činnou věrnost ke Stolci svatého Petra. Na toto velezáslužné a chvályhodné dílo ať vynaloží všechny síly nejen ti, kteří žijí ve východních krajinách, a kteří vzájemnou úctou, laskavým chováním a příkladem dokonalé ctnosti budou moci snadněji získati k jednotě Církve odloučené bratry, zvláště služebníky oltářů, nýbrž též všichni křesťané, modlíce se a vyprošující na Bohu jediné na celém světě království Božského Vykupitele a jediný ovčinec pro všechny. Těm pak všem především doporučujeme onu velmi mocnou pomoc, jež má být jak časově, tak vzhledem k účinnosti první a hlavní pomůckou při kterémkoli spásonosném díle: tj. modlitbou, vysílanou k Bohu s vroucím pokornou a důvěřivou myslí. A přejeme si, aby se dovolávali velemocné přímluvy panenské Bohorodičky, aby na přímluvu této nejdobrotivější a nejláskyplnější Matky všech, osvítíl Boží Duch svým nebeským jasem myslí východních národů, a abychom byli všichni jedno v jediné Církvi Kristem založené a tím Duchem Utěшитelem stálým deštěm milostí živené a k svatosti povznášené. Těm však, kteří žijí v posvátných seminářích a v jiných ústavech, chceme obzvláště doporučiti tak zvaný „Den Východu“ (Dies pro Oriente); v ten den necht' se vysílají k Božskému Pastýři celé Církve horoucnější modlitby a v duších mladých lidí ať se usilovněji zapaluje tužba po dosažení takové svaté jednoty. A konečně ať stále více podporují ať modlitbami, nebo spisy, nebo promluvami nejžádoucnější jednotu všech se společným Otcem všichni, kdož jsou buď ozdobeni svatým kněžstvím, nebo prokazují pomocné služby církevní hierarchii, jsouce přibráni do šiků Katolické akce a do ostatních sdružení.

A dejž Bůh, aby toto Naše otcovské a vroucí pozvání bylo vyslyšeno s blahovůlí také od rozkolných biskupů a jejich stádce, kteří, třebaže jsou od nás odloučeni, přece alexandrijského patriarchu jako svou vlastní slávu oslavují a uctívají. Ať je jim tento přeslavný Učitel mistrem a příkladem k opětnému obnovení svornosti oním trojím poutem, které on sám tolik doporučoval jako věc naprosto nutnou, a kterým Božský Zakladatel Církve chtěl míti všechny své syny spoutány. Necht' jsou toho pamětlivi, že My dnes z úradku Boží Prozřetelnosti držíme onen Apoštolský stolec, k němuž alexandrijský biskup u vědomí svého úradu se odvolal, jednak aby bezpečnými zbraněmi ortodoxní víry proti bludům Nestoriovým obhajoval, jednak také aby smířený soulad rozkolných bratří byl opatřen jakoby božskou pečeti. A věřte, že My jsme vedeni toužou láskou, jako Naši Předchůdcové; a že stálými prosbami a modlitbami k tomu především směřujeme, aby po šťastném odstranění zastaralých

překážek, zasvitl konečně onen den, v němž by bylo v jednom ovčinci jedno stádce, poslušné ve svorném smýšlení Ježíše Krista a jeho náměstka na zemi.

Zvláště pak apelujeme na ty rozkolné syny z východních krajin, kteří sice uctívají s velikou slávou sv. Cyrila, při tom však neuznávají autoritu chalcedonského sněmu proto, že na něm bylo slavně potvrzeno, že je v Ježíši Kristu dvojí přirozenost. Tito nechť uváží, že alexandrijský patriarcha svým výrokem nezamítá co bylo později, když se vynořily nové bludy, stanoveno chalcedonským sněmem. Sám totiž otevřeně píše, že „*není třeba hned všecko, co říkají heretikové, zamítati a zavrhovati, neboť vyznávají mnohé z toho, co sami též tvrdíme... To platí i o Nestorioví: třeba říká, že jsou dvě přirozenosti, naznačuje tak rozdíl mezi tělem a Slovem Božím: je totiž jiná přirozenost Slova a jiná přirozenost těla; a přece jednotu s námi nevyznával.*“³⁶⁾

A rovněž je možno se nadíti, že také dnešní Nestorioví přívrženci, jestliže odvrhnou ze své mysli předpojaté názory a prozkoumají a pozorně promyslí spisy sv. Cyrila, spatří cestu otevřenou jim k pravdě, a že pocítí z vnukání Božího s pomocí Boží, že jsou voláni zpět do lůna katolické Církve.

A tak nezbyvá již nic jiného, ctihodní bratři, než abychom při této patnáctistoleté oslavě sv. Cyrila pokorně vyprošovali celé Církvi, zvláště pak všem těm, kteří se ve východních krajinách chlubí křesťanským jménem, nejúčinnější ochranu tohoto sv. Učitele o to především se modlíce, aby se rozkolným bratřím a synům šťastně dostalo toho, co kdys sám plesaje napsal: „*Hle, rozdělené údy církevního těla jsou mezi sebou opět spojeny, a už není nic, co by nesvorností rozdělovalo sluhy Evangelia Kristova.*“³⁷⁾

Opírajíce se o tuto přeslادkou naději, velmi rádi v Pánu udělujeme, jak Vám všem, ctihodní bratři, tak stádcům svěřeným každému z Vás, jako záruku nebeských darů a na důkaz Naší otcovské blahovůle, apoštolské požehnání.

Dáno v Římě u svatého Petra, dne 9. dubna, na hod Boží velikonoční, léta Páně 1944, v šestém roce Našeho pontifikátu.

Pius p.p. XII

Odkazy:

- 1) Ep. 12,4.: Migne 50 col. 467.
- 2) Ep. 13,2.: ib., 471.
- 3) Ep. 25,7.: ib., 552.
- 4) Cf. Mansi VI, 953, 956-7; VII, 9.
- 5) Cf. Ep. Ad Imp. Theodosium; Migne PL 54 col. 891.
- 6) Cf. Mansi IX, 231 sq.
- 7) Cf. Mansi X, 1076 sq.
- 8) Cf. Mansi XI, 270 sq.
- 9) Cf. ib., 262 sq.
- 10) A.A.S. XXIII (1931), p. 493 sq.
- 11) Cf. In Joannis 1. X: Migne PG 74 col. 419.

- 12) Ep. 10: Migne PG 77 col. 78.
- 13) Ep. 9: ib., 62.
- 14) Ep. 10: ib., 70.
- 15) Ep. 9: ib., 63.
- 16) Ep. I., ib., 14.
- 17) Cf. Ep. 55: ib., 202-203.
- 18) Ep. 61: ib., 14.
- 19) Cf. Ep. 9: ib., 62.
- 20) Cf. Ep.57: ib., 322.
- 21) Ep. 58: ib., 322.
- 22) P. 18: ab., 123-126.
- 23) Ep. 9: ib., 62.
- 24) Ep. 39: ib., 175.
- 25) Ep. 33: ib., 161.
- 26) Ep. 43: ib., 222-224.
- 27) Ep.39: ib., 174.
- 28) Ep. 11: ib., 79.
- 29) Cf. Ep. Ad Cyrillum
- 30) Mansi, IV, 1287.
- 31) Apol. Ad Theodos. Migne PG 76 col.482.
- 32) Ep. 22: Migne PL 50 col 542-543.
- 33) Ep. 40: Migne PG 77 col. 202.
- 34) Ep. 11, 1-2, Migne PL 50 col. 202.
- 35) Ep. 5. I. 3. 5.: ib., 602-604.
- 36) Ep.44: Migne PG 77 col. 226.
- 37) Ep. 49: ib., 254.